

6594

۷۶

راه و رسم دعا

آداب عامه

نقاش

قطب الدین محمد رستگار

سرشناسه: رستگار، قطب الدین محمد

عنوان و پدید آورنده: راه و رسم دعا: آداب عامه / نگارش: قطب الدین محمد رستگار

مشخصات نشر: قم: امیر البیان،

مشخصات ظاهری: ۲۳۶ص.

۹۷۸-۶۰۰-۸۶۳۰-۲۱-۰

شابک:

وضعیت فهرست نویسی: فیفا.

یادداشت: ص.ع. به انگلیسی:

Qutbuddeen Muhammad Rastgary

The ay and manner of supplication

یادداشت: کتاب: ص. [۲۲۵]-۲۳۱؛ همچنین به صورت زیر نویس.

موضوع: دعا

موضوع: دعا-آداب و رسوم-آداب

رده بندی کنگره: ۲۶/۷۰۲ BP

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۷۷

نام کتاب: راه و رسم دعا
مؤلف: قطب الدین محمد رستگار
ویراستار: مهدی قنبری
حروفچینی و صفحه آرایی: خورشید: ۰۹۱۹۱۷۲۹۱۴۳
طرح جلد: محمدی
چاپ: اول
چاپ و امور فنی: چاپ علی
شمارگان: ۵۰۰
ناشر: امیرالبیان
بهاء: ۱۰۰۰۰ تومان

نقل یا درج از این کتاب بدون ذکر نام آن، شرعا جایز نمی باشد و قانونا قابل پی گیری است.
کلیه حقوق این اثر برای ناشر و مؤلف محفوظ است

مرکز پخش: قم / خیابان سمیه / کوچه ۱۶ / پلاک ۲۲ انتشارات امیرالبیان

تلفن: ۰۲۵-۳۷۸۳۱۷۷۱

همراه: ۰۹۱۲۶۵۱۷۱۰۸

به نام خدا

پیش گفتار

بشر با پیشرفت بسیار زیادش در تولید علم و به دست آوردن معلومات تازه تر و رسیدن به خراورده های مادی و فکری، همچنان در باطن وجودش احساس نیازمندی شدید به آذوقه ای از جنس باطن این جهان هستی می کند تا بتواند به وسیله آن، به حالت اطمینان باطنی در کنار راهش و راحتی ظاهری این زندگی دنیایی برسد و بشریت موحدانه هم به دنبال رسیدن از این عالم به مقام امن و ایمان هستند و شایستگان بشریت هم به دنبال گذر کردن از ملکوت جهان هستی از این راه و رسیدن به فنای در «الله» هستند؛ در هر حال و با هر زبان عام و خاص و با هر سال و لباس و رویه و در هر جای این کره پهناور خاکی که بوده باشند.

بشریت، این خواست ضروری خود را فقط در ارجاع یافتن با قدرت لایزال ماورای جهان هستی - یعنی خداوند توانا و پروردگار جهانیان - می بیند و حلوله این ارتباط، در «دعا کردن» است آن هم از نوع دعا کردنی که پالوده از هر گونه الوهیت و مطابق با طبیعت حاکم بر خلقت جهان هستی و ذات رابطه بین خالق و مخلوق باشد که هر دعا کننده ای را به «الله» نزدیک کند و اتصال به «نور السماوات والأرض» برای او به خوبی درک و احساس بشود.

بنابراین، «دعا کردن» یعنی برقرار نمودن ارتباط صاف و خالصانه بین خود و پروردگار متعال که خدای دانا و توانای جهان هستی است؛ چه به صورت گفتاری یا رفتاری و احوالی، به انواع شکل های باطنی و ظاهری آن.

دعا کردن، شیرین ترین حالت برای همه انسان ها در زندگی روزانه و همیشگی شان است؛ زیرا گرایش به چنین چیزی در ذات هر انسان به صورت فطری، نهادینه است که ظهور و بروز عینی یافتن آن در عمل - به هر شکل و حالت و مقداری که باشد - برآمده از باطن بلکه غریزه اوست و از سوی دیگر، خداوند توانا و پروردگار جهانیان نیز خواهان برقراری این ارتباط و اتصال بندگان با ذات اوست تا فیض خود را برای آنان بیشتر کند و بهره مندی انسان ها از او، بیشتر باشد.

اما از آنجا که بنای هر چیزی در این جهان هستی بر پایه قانون اسباب و مسببات ساخته شده است، برقراری ارتباط با خدا و دعا کردن هم از این قانون، استثناء نشده است و راه و رسم و شرایط و آداب ویژه خودش را دارد و در این راستا همچنانکه اسباب و وسایط فراوان و گوناگون وجود دارند، نیز موانع فراوانی وجود دارند که هر کدامشان از جهت مکان و زمان و اعمال و احوال اشخاص و مقدار در تحقق کیفی دعا کردن، اثر می گذارند و باید شناخته شوند.

بنابراین، نتیجه می گیریم که «دعا کردن» عمل ویژه ای است که باید مبتنی بر راه و رسم ویژه خودش باشد و بر اساس همین نکته، می بینیم که خداوند متعال در طول تاریخ بشر از خلقت آن تا کنون، همیشه از طریق پیامبران و معصومانش علیهم السلام مردم را به این راه و رسم بالخصوص ارشاد و هدایت می کرده است و بدینوسیله بشر ارتباط و دعا کردن را برای همه افراد بشر، پیشاپیش فراهم می کرده و البته بشر باید به سراغ شناختن آنها برود و در عمل آنها را به کار بندد.

لذا همه عالمان دین بر این باور بوده و هستند که دعا کردن - به هر نوع و مراتبش که باشد - لزوماً بایستی همراه با رعایت شرایط و آداب و پیمودن راه و رسم آن باشد و بدون آن، نتیجه لازم یا مورد نیاز به دست نخواهد آمد و به مانند استعمال دارو بدون رعایت موازین کیفی و کمی آن است و در این باورشان، به آیه های شریفه از قرآن کریم استدلال می کنند که خداوند می فرماید: ﴿يُذِغُ الْإِنْسَنُ بِالْأَشْرِ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَكَانَ الْإِنْسَنُ

عَجُولًا^۱ ﴿وَيَذْعُونَآ رَغَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خَشِيعِينَ﴾^۲ ﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ...﴾^۳ ﴿لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُم بِشَيْءٍ إِلَّا كَبْسِطٌ كَفَّيْهِ إِلَى الْمَاءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ﴾^۴.

اما نکته مهم و نگران کننده، این است که آنچه در خصوص این موضوع در همه ادیان و مکتب‌های آسمان حتی در دین اسلام و مکتب اهل بیت علیهم‌السلام ارایه گردیده است، تاکنون به صورت یکپارچه و کامل گرد نیامده‌اند و در اختیار بشر قرار نگرفته‌اند؛ زیرا آنچه در ادیان الهی پیش از اسلام ارایه شده است، اولاً بیان همه شرایط و آداب دعا کردن به طور کامل نیست - چون بشر با آن، زمینه همه نوع تکامل را نداشته است و داشته‌هایش، بر حسب اقتضائات همان دوره‌هاش بوده است - و ثانیاً نمی‌تواند به همان اندازه، بشر را کاملاً قانع کند و آنچه هم که در مکتب اسلام ارایه شده است، اگر چه کامل و بالنده است اما همچنان به صورت پراکنده در لابلای قرآن کریم و فرمایشات و احادیث مختلف از پیامبر و معصومان (صلوات الله علیهم) باقی مانده است و آنچه علمای دین در این باره گرد آورده‌اند و نگاشته‌اند، اولاً ناقص یا ناتمام است و یا کاملش به دست مانرسیده است و ثانیاً با وجود دارا بودن جنبه‌های عالمانه، دچار ضعف در تحقیق و نارسایی در تحلیل محتوایی ادله و از جهت فتی در تشخیص جایگاه مناسب هر یک از شرایط و آداب دعا از لحاظ علمی بر حسب سایر علوم اثر گذار از پایه و تربیتی، بود و نبود و در برخی دیگر از آنها صرفاً به جنبه‌های عادی و روزمره‌گی استفاده از دعا پرداخته شده است؛ لذا ضعف‌های موجود در خصوص این موضوع، باعث قانع نشدن انسان - در حد شایستگی که این بستر معنوی دارد - شده است و نیز باعث سوء استفاده‌های فراوان هوا و هوس

۱. الاسراء، ۱۱.

۲. الانبیاء، ۹۰.

۳. المائدة، ۳۵.

۴. الرعد، ۱۴.

خواهانه افراد زیادی در میان همه اقوام و ملت‌ها و اهل ادیان موجود حتی مسلمانان شده است که باید با زحمت‌های فراوان اندیشمندان از علمای دلسوز دینی و معارف دین، برطرف بشود؛ انشاء الله تعالی.

این کتاب توانسته است نوآوری باشد با رفع کاستی‌ها در این موضوع و تحقیق کامل در بنیاد آن و بحث‌های پیرامونی‌اش که در آن به همه آنچه در این راستا نوشته و یا ارائه شده است، نگاهی دقیق‌گردیده و از همه زحمت‌های علما بهره‌برداری شده است. البته تحلیل و چسبان مطالب این کتاب با روش و نگرش بر مبنای علمی و فکری ویژه نگارنده، انجام یافته است. امید است برای همگان، قابل استفاده باشد و مقبول طبع اهل دانش و پژوهش. افتخار و محبت رضایت ذات مقدس پروردگار و عبد صالح او حضرت امام حجة ابن الحسن المهدی العسکری - صلوات الله علیه و عجل الله تعالی فرجه - واقع گردد، انشاء الله.

در پایان، در برابر همه خوانندگان محترم که این تواضع را دارم و پیشاپیش از هرگونه قصور یا خطا که در این مجموعه مشاهده شود، پوزش می‌طلبم و امید راهنمایی از آنان دارم و در برابر ذات مقدس و کبریایی پروردگار متعالی، شفاعت کرنش می‌کنم و برای همه نعمت‌هایش و این توفیق عظیمش، متواضعانه او را در ستایم و سپاس می‌گذارم و در برابر آستان ملکوتی بانوی علم و فضیلت و عصمت ولایتی «حضرت فاطمه معصومه (ع)» که این حقیر را بر سفره فیض انوار الهی بهره‌مند ساخته است، سر تعظیم و ذبح می‌آورم و از همه عزیزانی که در انجام رسیدن این کتاب، مریاری نموده‌اند به ویژه میراستار محترم جناب حجة الاسلام آقای شیخ مهدی قنبری و عموی بزرگوارم جناب حجة الاسلام آقای شیخ اسلام الدین رستگار که بازبینی نهایی را در نقد محتوا و ادبی کتاب، بر عهده داشته است سپاسگزاری می‌نمایم و از درگاه لطف و رحمت خداوند برای همه آنان، آرزوی بهروزی و توفیق و سعادت در دنیا و آخرت را دارم.

قطب الدین محمد رستگار

فهرست مطالب

۵	پیشگفتار.....
۱۱	دعا.....
۱۲	تعریف واژه «دعا».....
۱۵	فضیلت دعا و قرآن.....
۱۷	فضیلت دعا در احادیث.....
۲۵	اقسام دعا.....
۲۹	آیا «مأذون» و «غیر مأذون» در دعا است؟.....
۳۳	لزوم رعایت آداب و شرایط دعا.....
۴۱	بیان شرایط و آداب دعا.....
۴۵	آداب عامه دعا.....
۴۷	شرایط دعا.....
۴۷	شرط اول: داشتن معرفت نسبت به خداوند متعال.....
۴۹	شرط دوم: لحظه‌ای غافل نبودن از یاد خدا در تمام عمر.....
۵۱	شرط سوم: نیت خالصانه داشتن در دعا.....
۵۲	شرط چهارم: خدا را با تمام وجود خود، خواندن.....
۵۲	شرط پنجم: آمر به معروف و ناهی از منکر بودن.....
۵۳	شرط ششم: خود را طلبکار از خدا ندانستن.....
۵۴	شرط هفتم: شناختن لیاقت خویش و به اندازه آن، خواستن.....
۵۴	شرط هشتم: مورد رضایت خداوند بودن حاجات.....
۵۵	شرط نهم: محبت امیرالمؤمنین امام علی بن ابی طالب (ع).....
۵۵	را در دل داشتن.....
۵۷	شرط دهم: رعایت «مقدمات» و «مقارنات» و «مؤخرات» در دعا.....

- ۱- مقدمات دعا..... ۵۹
- ۱- دل پریدن از غیر خدا..... ۵۹
- ۲- مشروع بودن درآمد و حلال بودن لقمه‌ها..... ۶۰
- ۳- بر عهده نبودن مظالمی نسبت به حقوق مردم..... ۶۱
- ۴- بیرون رفتن از معصیت و داخل شدن در طاعت خدا..... ۶۲
- ۵- رعایت تقوا..... ۶۳
- ۶- رعایت تناسب میان نوع دعا و حاجت..... ۶۴
- ۷- نبودن موانع استجاب دعا..... ۶۴
- نقل اعدا ناپسند در منع استجاب دعا..... ۷۲
- ۸- رعایت مطالب اجابت..... ۷۴
- ۹- طهارت..... ۷۵
- ۱۰- استعمال عطریات و بره‌های خوشبوکننده..... ۷۵
- ۱۱- دعانمودن در مسجد..... ۷۵
- ۱۲- صدقه دادن و انجام کارهای خیر، پیش از دعا..... ۷۵
- ۱۳- رو به قبله بودن..... ۷۷
- ۱۴- توجه قلبی به خدا داشتن و لقلقه زبانی نبودن دعا..... ۷۷
- ۱۵- یقین داشتن به اجابت دعا و خوش گمان بودن به نردن اجابت و خوش بین بودن به لطف خدا..... ۷۷
- ۱۶- توبه کردن یا تجدید آن..... ۷۸
- ۱۷- واگذار کردن خواسته‌ها به خدا و راهنمایی خواستن از او برای تأمین مصلحت‌ها و تکمیل حوائج..... ۸۰
- مطابّق اجابت دعا..... ۸۳
- أنف- اوقات شریفه..... ۸۳
- ✓ سال، ماه و روزهای آن..... ۸۳
- ✓ هفته و روزهای آن..... ۹۵
- ✓ ساعت یا لحظه‌ها از هر روز..... ۱۰۰

سَخَرگاه، کدامین لحظه‌های شب است؟.....	۱۰۳
علی علیه السلام در دل شب برای دعا برمی‌خیزد!.....	۱۰۸
فضیلت شب بر روز، برای دعا کردن و عبادت.....	۱۰۹
زوال شمس، چه وقتی است؟.....	۱۱۲
تقسیم ساعت‌های روز به دوازده امام معصوم علیهم السلام	۱۱۴
ب- هنگام رویداد حوادث و اتفاقات.....	۱۲۲
ج- در حالت‌های خاص فردی یا عمومی یا اعمال خاص.....	۱۲۳
- مکمل‌های مبارک و متبرک.....	۱۲۶
ه- اشخاص که عایشان حتماً مستجاب می‌شود.....	۱۳۲
چند نکته در سه مورد مظان استجاب دعا.....	۱۳۵
تذکر یک اصل کلی در قانون زندگی، برای عبادت کردن.....	۱۳۸
۲- مقارنات دعا.....	۱۴۱
اول، فضیلت‌های مقارن با دعا.....	۱۴۱
سخنی در باب شفاعت.....	۱۴۲
در مشکلات، به کدام یک از معصومین علیهم السلام مراجعه و طلب شفاعت کنیم؟.....	۱۴۷
دوم، آنچه لازم است در کیفیت دعا کردن، رعایت شود.....	۱۶۲
سوم، آنچه در خود دعا باید رعایت بشوند.....	۱۷۱
جهت دعا.....	۱۷۵
چند نکته پیرامون صلوات.....	۱۸۴
صلوات صغیره.....	۱۹۶
صلوات کبیره.....	۱۹۹
صلوات فرستادن، کابین حضرت «حواء» بوده است.....	۲۰۲
مقام حضرت ابراهیم علیه السلام نزد خدا، به برکت صلوات بود.....	۲۰۳
پیروزی قوم یهود پیش از اسلام بر دشمنانشان، به برکت صلوات بود.....	۲۰۳
بوی عطر عجیب!.....	۲۰۷
رفع عذاب از اهل قبور به برکت صلوات.....	۲۰۹

- ۲۰۹..... شفای کودک سرطانی
- ۲۱۴..... چرا روی نیاز به درگاه خداوند نبریم
- ۲۲۱..... ۳- مؤخرات دعا
- ۲۲۵..... فهرست منابع و مآخذ

www.ketab.ir